

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΟΥ

ΔΕΚΑ ΞΕΧΩΡΙΣΤΑ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΙΝΑ ΜΑΝΔΗΛΑΡΑ

ΤΟΥ

ΒΙΒΛΙΑ

ΤΑ

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

34 LIFO - 13.7.23

ΤΕΚΝΟ ΤΟΥ ΘΕΟΥ, CORMAC MCCARTHY, ΜΤΦ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΕΧΑΓΙΑΣ, GUTENBERG
Τα Απαλάγια Όρη αποτελούσαν ανέκαθεν πηγή έμπνευσης για τον Κόρμακ Μακάρθι, που έφυγε πρόσφατα από τη ζωή, κι αυτό είναι παραπάνω από εμφανές στο τρίτο του μυθιστόρημα, το οποίο μεταφράζεται πρώτη φορά στα ελληνικά. Πρωταγωνιστής του ένα χαμένο τέκνο του θεού, ο Μπάλαρντ, ο οποίος διαπράττει μια σειρά από παράνομες πράξεις, ενώ άλλες του αποδίδονται αρχικά χωρίς να τις έχει διαπράξει. Σταδιακά τα απανωτά του εγκλήματα μετατρέπονται σε μια σκοτεινή τοιχογραφία που δοκιμάζει τα ηθικά όρια και τις αντοχές του αναγνώστη αλλά όχι του συγγραφέα, ο οποίος στέκεται απέναντί τους ως απλός παρατηρητής και ενδιάμεσος. Το μοναδικό στοιχείο που επιτρέπει ο ίδιος να εμφολωθήσει σε αυτόν τον φαύλο κύκλο της απελπισίας και της βίας είναι η ποιητική γλώσσα που τον μετατρέπει στον πιο σκοτεινό, βιβλικό και μεταφυσικό συγγραφέα της σύγχρονης Αμερικής. Στο τρίτο του κατά σειρά βιβλίο ο πιο σημαντικός ίσως σύγχρονος Αμερικανός μυθιστοριογράφος φτάνει να θέξει θέματα που δεν είχαν περιγραφεί ποτέ μέχρι τότε, και μάλιστα σε εποχές που ο όρος «serial killer» ήταν ακόμα άγνωστος. Ο σκηνοθέτης Τζέιμς Φράνκο, που αποπειράθηκε να γυρίσει το βιβλίο σε ταινία, όταν ερωτήθηκε αναφορικά με τη δυσφορία που προκαλούν οι αποτρόπαιες πράξεις του πρωταγωνιστή, δήλωσε ότι «περιστοιχίζομαστε από διάφορους Μπάλαρντ, απλώς δεν θέλουμε να τους δούμε». Προφητικό βιβλίο, άκρως ρεαλιστικό, ποιητικά μαγικό και γοητευτικά άγριο.

ΟΝΕΙΡΑ ΤΡΑΙΝΩΝ, ΝΤΕΝΙΣ ΤΖΟΝΣΟΝ, ΜΤΦ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΕΧΑΓΙΑΣ, ΑΝΤΙΠΟΔΕΣ
Γνωρίζοντας πλέον καλά τον Ντένις Τζόνσον από μια σειρά βιβλίων του που έχουν μεταφραστεί στα ελληνικά, όπως η εξαιρετική συλλογή διηγημάτων *Η γενναιοδωρία της γοργόνας* (Αντίποδες), το αξέχαστο μυθιστόρημα *Δέντρο από καπνό* (Πατάκη) και άλλοι τίτλοι έργων του που είχαν κυκλοφορήσει από τις εκδόσεις Ζαχαρόπουλος, μπορούμε με βεβαιότητα να πούμε ότι η καυστική, ρεαλιστική του πένα είναι από τις αντιπροσωπευτικότερες της Αμερικής. Τα βραβεία που έχει λάβει μιλούν από μόνα τους, αλλά αυτό που κυρίως μένει στον αναγνώστη είναι οι ταλανισμένοι άνθρωποι που προσπαθούν να βρουν την τύχη τους σε κατεστραμμένα σύμπαντα, βγαλμένοι θαρρείς από τον κόσμο του Μπάρουζ και μεταφεριμένοι στο μινιμαλιστικό, συγγραφικό περιβάλλον του Κάρβερ. Ο Τζόνσον δεν φοβάται να κοιτάξει στο χάος του αμερικανικού κόσμου και δείχνει να μη χάνει τον προσανατολισμό του στα σκοτάδια. Μόνο που εδώ τα πράγματα είναι φαινομενικά πιο ήπια. Με φόντο το απέραντο φυσικό τοπίο της Αμερικής και κύριο μέσο ένα τρένο μάς περιγράφει την ταχύτητα με την οποία το αμερικανικό έθνος εξελίχθηκε από έθνος αγρίων σε έθνος πρωτοπόρων. Πρωταγωνιστής της όμορφης αυτής νουβέλας είναι ο Ρόμπερτ Γκρέινερ, ένας εργάτης που κόβει δέντρα και χτίζει γέφυρες για να περάσουν οι σιδηρόδρομοι που χτίζονταν με ταχύτερους ρυθμούς στις αρχές του αιώνα, με μόνη του παρηγοριά τη γυναίκα του και την ωραία του κόρη. Μέχρι που μια πυρκαγιά του θα στερήσει αυτήν τη μικρή δυνατότητα ευτυχίας, δίνοντας την ευκαιρία στον συγγραφέα, για μία ακόμα φορά, να αποδομήσει το αμερικανικό όνειρο.

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΟΥ

ΤΟΥ

BIBLIA

ΤΑ

ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ, ΕΡΝΑΝ ΝΤΙΑΖ, ΜΤΦΡ. ΚΑΛΛΙΑ ΠΑΠΑΔΑΚΗ, ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Η *Παρακαταθήκη* είναι μάλλον το πρώτο βιβλίο που θα σου συστήσει βιβλιοπώλης στο Λονδίνο και στο Μανχάταν, καθώς μπορεί να ικανοποιήσει ταυτόχρονα όλα τα γούστα: εξυπνη πλοκή, πολυφωνική αφήγηση, υψηλή αφηγηματική μαεστρία και δυνατή πένα που δικαίως κέρδισε το περσινό Πούλιτζερ. Οστόσο, υπάρχει κι άλλος ένας καιρίος λόγος που το βιβλίο κατέκτησε σχεδόν αμέσως, και προτού βραβευτεί, το αναγνωστικό κοινό, παρότι αναφέρεται στη μακρινή εποχή της οικονομικής κρίσης της δεκαετίας του '20 και του '30, οπότε άρχισαν να χτίζονται οι αυτοκρατορίες του χρήματος και να έρχονται στο προσκήνιο οι ύποπτες, μεφιστοφελικές ιστορίες των χρηματοστών που μετέτρεψαν το χρήμα σε φύσκα, το ότι φέρνει αμέσως στο μυαλό την υπαρξιακή κρίση που προκάλεσε η παρατεταμένη οικονομική δυστοκία. Όπως οι ήρωες του Φιτζέραλντ προέκυψαν ακριβώς από το εσωτερικό αυτής της θλίψης που κάλυψε σαν σκιά όλα τα πάρτι και τις αμέριμνες στιγμές, έτσι και οι πρωταγωνιστές του γεννημένου στη Σουηδία Αργεντίνου Έρναν Ντίας δείχνουν ακριβώς τότε τη δυναμική τους. Ο συγγραφέας, γνωρίζοντας από πρώτο χέρι τι σημαίνει οικονομική κρίση και δεχόμενος την επιρροή των σπουδαίων μυθιστοριογράφων της χώρας του, καταθέτει ένα πολυφωνικό μυθιστόρημα για τη σχετικότητα της ηθικής και της αλήθειας που γεννούν τέτοιες κρίσιμες καταστάσεις. Χρησιμοποιεί με αμφισβήτηση τον όρο «trust», όπως είναι ο τίτλος του βιβλίου στα αγγλικά, που σημαίνει ταυτόχρονα «κατάθεση», «εμπιστοσύνη», «παρακαταθήκη» αλλά και «οικονομικό τρασ» ως μέρος των ισχυρών λόμπι της οικονομίας. Όλα, άλλωστε, είναι θέμα εμπιστοσύνης, ενδεχομένως και παρακαταθήκης, την οποία ο Ντίας κερδίζει με αυτό το βιβλίο με το παραπάνω.

ΠΕΣ ΤΗΣ, ΧΡΗΣΤΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, ΠΟΛΙΣ

Φτιαγμένο από τα υλικά του καθημερινού μας ασυνειδήτου, βουτηγμένο στις μυρωδιές από τις κουζίνες και τη βρόμα της πόλης, φτάνοντας ως την παραφορά και τις δεσπομονίες που διαπερνούν τα ψηλά βουνά της Χρήτης, όπου σκαρφάζονται η ονειρική φαντασία, η νουβέλα του Οικονόμου, Πες της, συνδέζει πολλά γοητευτικά αντιθετικά στοιχεία. Με τη γνωστή ακροβασία μεταξύ του ρεαλισμού και της ακραίας τρυφερότητας που διακρίνουν τη γραφή του Οικονόμου και με έναν ασθματικό ρυθμό που ανεβάζει τους τόνους της αφήγησης, το βιβλίο αποκαλύπτει ως μια κατάθεση ψυχής της πρωταγωνίστριας του που ως κούρπερ περιγράφει όλα τα πρόσωπα και γεγονότα που συναντάει στο διάβα της. Είναι σημαντικό ότι η ανώνυμη ηρωίδα του συλλαμβάνεται από άνδρα συγγραφέα – παραπέμπει άμεσα στον συμπαρόντα Κ του Κάφκα, αλλά διατηρεί τη δύναμη του εμείς, καθώς θα μπορούσε να είναι μία από εμάς. Ενδεχομένως να είναι και το alter ego του ίδιου συγγραφέα, ειδικά όταν κάθεται μόνη της, στα σκοτεινά και στα κρυφά, και σκαρώνει στο τετράδιό της ιστορίες, αφού «η μόνη αλήθεια μπορεί να είναι εκείνο το κάτι που φτιάχνεις από το τίποτα» – σαν την προσωπική ιστορία που οφείλει να σκορπίσει ο συγγραφέας στο σύμπαν σαν τάμα, οφειλή ή προσωπική προσευχή, σαν τη στάχτη που αναλαμβάνει να παραδώσει η ανώνυμη ταχυμεταφορέας στο βουνό των Κεντάυρων. Η καλύτερη, ίσως, συγγραφική κατάθεση του Οικονόμου. Εξάισια και η επιλογή φωτογραφίας για το εξώφυλλο που είναι του Στάβερη, ενός αντίστοιχου ποιητή του ονειρικού ρεαλισμού και της καθημερινότητας.

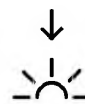
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, ΤΑΣΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ – ΑΛΕΚΟΣ ΠΑΠΑΔΑΤΟΣ, ΙΚΑΡΟΣ

Η εξέλιξη του graphic novel στην Ελλάδα είναι όχι μόνο ταχύτατη αλλά πραγματικά αξιοθαύμαστη. Μια σειρά από πραγματικά διαμάντια του είδους δίνουν με τον δικό τους τρόπο γνωστά ιστορικά συμβάντα, π.χ. η υπέροχη σειρά των graphic novels του Soloupu που μιλάει για το 1821 και το 1922, ενώ άλλα βιογραφούν σημαίνοντα πρόσωπα της Ιστορίας. Χαρακτηριστική είναι η ευρηματική προσέγγιση του Τάσου Αποστολίδη στο έργο και τον βίο του Αριστοτέλη και τη συμβολή και τη βοήθεια του εικονογράφου Αλέκου Παπαδάτου. Ανατρέποντας με επιτυχία την εικόνα του δυσπρόσιτου Έλληνα φιλοσόφου, ο έμπειρος σεναριογράφος κόμικ και συγγραφέας –τον γνωρίζουμε από την πετυχημένη εκδοχή των εικονογραφημένων κωμωδιών του Αριστοφάνη– κατορθώνει να παραστήσει τον Αριστοτέλη ως προσηνή και καθημερινό, έναν άνθρωπο με αντίστοιχες αμφιβολίες και ανατρεπτικό χιούμορ. Μεταξύ άλλων εξετάζονται διάφορες προσωπικές πτυχές του σταγειρίτη φιλοσόφου, όπως η αφοσίωση που είχε στον πρώτο και μεγαλύτερό του δάσκαλο, τον Πλάτωνα, αλλά και ο έρωτάς του για την Πυθιάδα και η σχέση του με τον συνεχιστή του έργου στο Λύκειο, Θεόφραστο. Επίσης, μέσα από την πετυχημένη εκλαΐκευση των βασικών αρχών της σκέψης του Αριστοτέλη, όπως η «μεσότητα» ως κατεξοχίτη έκφραση της αρετής, φαίνεται η μελέτη που έχει προηγηθεί από τον συγγραφέα αλλά και η συμβολή του κόμικ ως ευχάριστο μέσου κατάκτησης της γνώσης από διαφορετικό είδος αναγνωστών.

ΟΙ ΔΡΟΜΟΙ ΤΟΥ ΜΕΤΑΞΙΟΥ – ΜΙΑ ΝΕΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ, PETER FRANKOPAN, ΜΤΦΡ. ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ

Η εικόνα που είχαμε μέχρι σήμερα για την «εξωτική» Ανατολή αλλά και τη περίφημα κέντρα της ήταν μέσα από τη σκοπιά των Δυτικών ιστοριογράφων, οι οποίοι, όταν δεν αποσιωπούσαν τα επιτεύγματα των Ινδών ή των Αράβων, κατέγραφαν ελάχιστα τις πολλαπλές πολιτισμικές κατακτήσεις μεγάλων και σπουδαίων μητροπόλεων της Ανατολής, όπως οι Χαράπα και Μοχέντζο-ντάρο στην Κοιλιάδα του Ινδού Ποταμού, που αποτελούσαν πραγματικά θαύματα του κόσμου. Ακόμα και οι πιο γνωστές πόλεις της Μεσοποταμίας, όπως η Βαβυλώνα, η Νινευή και η Ουρούκ, δεν έμπαιναν εύκολα στον χάρτη των μελετητών, παρά μόνο, τις περισσότερες φορές, μέσα από τα θρησκευτικά βιβλία. Επιπλέον, οι περισσότεροι ιστορικοί παρέβλεπαν το γεγονός ότι, ενώ κατά τον Μεσαίωνα στη Δύση επικρατούσαν ο σκοταδισμός, οι πόλεμοι και οι ασθένειες, οι πόλεις της Ανατολής στην κεντρική Περούα και στην Ασία ευημερούσαν. Οι περισσότερες από αυτές ανήκαν στους λεγόμενους «Δρόμους του Μεταξιού», στους οποίους αναλαμβάνει να μας οδηγήσει μέσα από το άκρωσ πολύτιμο αυτό βιβλίο ο καθηγητής Παγκόσμιας Ιστορίας και διευθυντής του κέντρου Βυζαντινών Ερευνών στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης, Πίτερ Φράνκοπαν. Το «New Yorker» επαίνεσε τον τρόπο που ο συγγραφέας δείχνει «με παραστατικές λεπτομέρειες τις οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις του εμπορίου μεταξιού και σκλάβων, του μαύρου Θανάτου και της βουδιστικής επίπτωσης στον χριστιανισμό», ενώ το «Le Point» έγραψε χαρακτηριστικά πως «ονειρευόμασταν μια ιστορία του κόσμου. Είναι επιτέλους εδώ».

Η ΟΜΟΡΦΙΑ ΤΟΥ ΣΥΖΥΓΟΥ, ANNE CARSON, ΜΤΦΡ. ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΑΘΗΝΑΚΗΣ – ΕΥΤΥΧΙΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ, ΠΑΤΑΚΗ

Είναι πολύ όμορφη αυτή η σειρά με τα ευσύνοπτα βιβλία της Κάρσον, μικρά διαμάντια παρεμβατικού στοχασμού και ποίησης που προσοθούν οι εκδόσεις Πατάκη σε γενικότερη επιμέλεια και εποπτεία Χάρη Βλαβιανού. Ειδικά αυτά τα ωραία ντοκουμέντα διακειμενικής ομορφιάς, μέσα από τα οποία η Καναδή συγγραφέας και ποιήτρια μεταποτίζει την οπτική στην πλευρά της συζύγου, είναι πολύ ενδεικτικά των εκφραστικών της τρόπων, όπου επικρατούν τα αυτοβιογραφικά στοιχεία αλλά και η συνομιλία με κορυφαίους ποιητές όπως, εν προκειμένω, ο Τζον Κιτς. Έχοντας αποσπάσει το περίοπτο βραβείο T.S. Elliot γι' αυτό το «μυθοπλαστικό δοκίμιο σε 29 ποιήματα-τανγκό», η Κάρσον μπορεί εδώ να νιώθει μια βεβαιότητα όσον αφορά την εκφραστική της δύναμη και το ύφος: οι μικροί αυτοί ποιητικοί στοχασμοί εξερευνούν όλες τις πτυχές ενός πάθους μέσα από στίχους που ξεδιπλώνονται και εναλλάσσονται σαν τα βήματα του τανγκό σε έναν μοναδικό χορό που καταυγάζει, καθ' ύποδειξη του Κιτς, αλήθεια και ομορφιά. Αν αναλογιστεί κανείς ότι η Κάρσον έχει κατ' επανάληψη υποστηρίξει ότι είναι ποιήτρια των εικόνων και όχι των λέξεων, επικαλούμενη παραδείγματα από την αρχαία πλαστική τέχνη, καταλαβαίνει ότι πρόκειται για μία από τις πιο αντιπροσωπευτικές συλλογές της. Ίσως εδώ να βρίσκονται τα μυστικά της επιγραμματικής ποίησης αλλά και της τέχνης του παοτίς.

ΤΟ ΦΟΒΕΡΟ ΒΙΒΛΙΟ, JASON MOTT, ΜΤΦΡ. ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ, ΔΙΟΠΤΡΑ

Το Φοβερό βιβλίο δεν κέρδισε τυχαία το Εθνικό Βραβείο Βιβλίου των ΗΠΑ και το βραβείο Sir Walter Raleigh ούτε έγινε το απόλυτο μπεστ σελερ στην Αμερική χωρίς λόγο, καθώς συνδυάζει αφηγηματική δύναμη, τρυφερότητα και ρεαλισμό. Η ιστορία παρακολουθεί τις παράλληλες περιπέτειες από τη μια του Μουτζούρη, ο οποίος, παρότι ζει σε ένα προστατευμένο οικογενειακό περιβάλλον στη Βόρεια Καρολίνα, υφίσταται μπουλινγκ στο σχολικό λεωφορείο, και από την άλλη του Μικρού, ενός άλλου παιδιού που φαίνεται να επανέρχεται διαρκώς στον νου του πρωταγωνιστή και συγγραφέα για να του λύσει γρίφους ή να του δώσει απαντήσεις. Ο συγγραφέας, που δεν έχει όνομα, ξέρουμε ότι απολαμβάνει μια πρωτόγνωρη εκδοτική επιτυχία, μέχρι που ένα τραγικό γεγονός, το οποίο μένει να αποδειχθεί αν συνέβη ή αν είναι προϊόν της φαντασίας του, τον φέρνει αντιμέτωπο με τον ρατσισμό που υφίστανται οι μαύροι πολίτες όχι μόνο του Αμερικανικού Νότου αλλά ολόκληρης της Αμερικής. Όπως τόνισε στο σκεπτικό της κριτικής επιτροπής, στο Φοβερό βιβλίο «συνυφανίνονται τρεις αφηγήσεις –για έναν συγγραφέα χωρίς όνομα, ένα αγόρι που το λένε Μουτζούρη και μια φιγούρα που αναφέρεται ως ο Μικρός– σε ένα αριστοτεχνικό μυθιστόρημα. Σε μια τομηρή, από άποψη δομής και σύλληψης, εξέταση της τέχνης, της φήμης, της οικογένειας και του τι σημαίνει να είσαι Μαύρος στην Αμερική, ο Μοττ με κάποιον τρόπο καταφέρνει το αδύνατο: να είναι παιγνιώδης, εμβριθής και βαθιά συγκινητικός την ίδια στιγμή. Ένα πραγματικά πρωτότυπο, εμπνευσμένο έργο που ανοίγει νέους δρόμους».

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ, ΜΠΕΝ ΛΕΡΝΕΡ, ΜΤΦΡ. ΠΑΛΜΥΡΑ ΙΣΜΥΡΙΔΟΥ, ΔΩΜΑ

Τι σημαίνει «λογομημητικό απόσπασμα» και τι σχέση έχει το διήγημα; Ένας άνθρωπος που τον έλεγαν Τσέκλερ του Χέρμαν Έσε με τη σύγχρονη ρητορική και την ψυχανάλυση; Κοινό σημείο όλων αυτών είναι η γλώσσα, το μεγάλο όπλο του πολιτισμού, το εργαλείο χειραγώγησης, η μηχανική της αποκάλυψης. Όλα αυτά, δηλαδή, που απασχολούν τον πρωταγωνιστή της Αμερικανικής Αγωγής, Άνταμ Ικρόντον, τελειόφοιτο του λυκείου της Τοπίγκα, ο οποίος αντιλαμβάνεται με τον τρόπο του Βιτγκενστάιν ότι η δύναμη του κόσμου του είναι η δύναμη των λόγων του – αλλά και το αντίθετο, ότι η γλώσσα είναι και η δύναμη των ισχυρών που θέλουν να επιβάλουν τη δική τους ατζέντα και ενίοτε ακροδεξιά λογική που οδηγεί στην αποχαλίνωση και στη βία. Οι συγκεκριμένοι προβληματισμοί περιγράφουν το εκρηκτικό, πολυσυζητημένο μυθιστόρημα του μόλις 44χρονου Μπεν Λέρνερ που κατέκτησε τους κριτικούς, κάνοντας τα «Paris Review» να χρησιμοποιήσει τη λέξη «χμώδεις» για να το περιγράψει και τη Σάλι Ρούνει να πει ότι αυτό ακριβώς συνιστά το μέλλον του μυθιστορήματος. Ο Λέρνερ έφτασε μέχρι τη λίστα των φιναλίστ για το βραβείο Πούλιτζερ και όλοι λένε ότι είναι ο πιο προβεβλημένος αυτήν τη στιγμή συγγραφέας της χώρας.

ΤΑΞΙΔΙ – ΠΟΛΕΜΟΣ – ΕΞΟΡΙΑ, ΕΤΕΛ ΑΔΝΑΝ, ΜΤΦΡ. ΣΠΥΡΟΣ ΓΙΑΝΝΑΡΑΣ, ΑΓΡΑ

Το πιο όμορφο, ίσως, από τη σειρά με τα κομψά βιβλιάρια που εκδίδει η Άγρα με το έργο της σπουδαίας Ετέλ Αντνάν, η οποία βρήκε καταφύγιο από τον Λίβανο στην Αμερική και το Παρίσι, όπου διέπρεψε ως συγγραφέας αλλά και ως εικαστικός (δικό της έργο είναι και αυτό του εξωφύλλου). Στο συγκεκριμένο, ευσύνοπτο βιβλίο συνδέει αυτοβιογραφικά της στοιχεία με τις βασικές αρχές του έργου της, εξηγώντας, για παράδειγμα, πώς το ποίημά της «Αραβική Αποκάλυψη» αντλεί έμπνευση από τη δική της πρόσληψη του αραβικού κόσμου και πώς οι μύθοι, η Βίβλος και η αραβική θρησκεία συνδέονται με κάθε πέτρα και έκφραση του δικού της λαού. Άλλωστε η έννοια του ξεριζωμού και της εξορίας δεν έπαψε ποτέ να διαπερνά κάθε πτυχή του έργου της. Επειδή, όπως γράφει χαρακτηριστικά στο βιβλίο, «η εξορία είναι αμετάκλητη αποστέρηση. Τη συνοδεύει πάντα ένα αίσθημα βαθιάς ταπείνωσης: “Ο άλλος”, κάποιος ή κάτι, καταλαμβάνει αυτό που εσείς εγκαταλείψατε, αυτό που αφήσατε πίσω σας. Ως εκ τούτου, αισθάνεστε παραμερισμένος, σαν αντικείμενο που του αλλάζουν θέση». Στην Αντνάν, που έφυγε πριν από δύο χρόνια από τη ζωή, δόθηκαν μια σειρά από διακρίσεις και βραβεία (μεταξύ άλλων έχει χριστεί Ιππότης των Γραμμάτων και των Τεχνών της Γαλλικής Δημοκρατίας, ενώ το 2013 τιμήθηκε με το βραβείο λεσβιακής ποίησης Lambda Literary Award).

